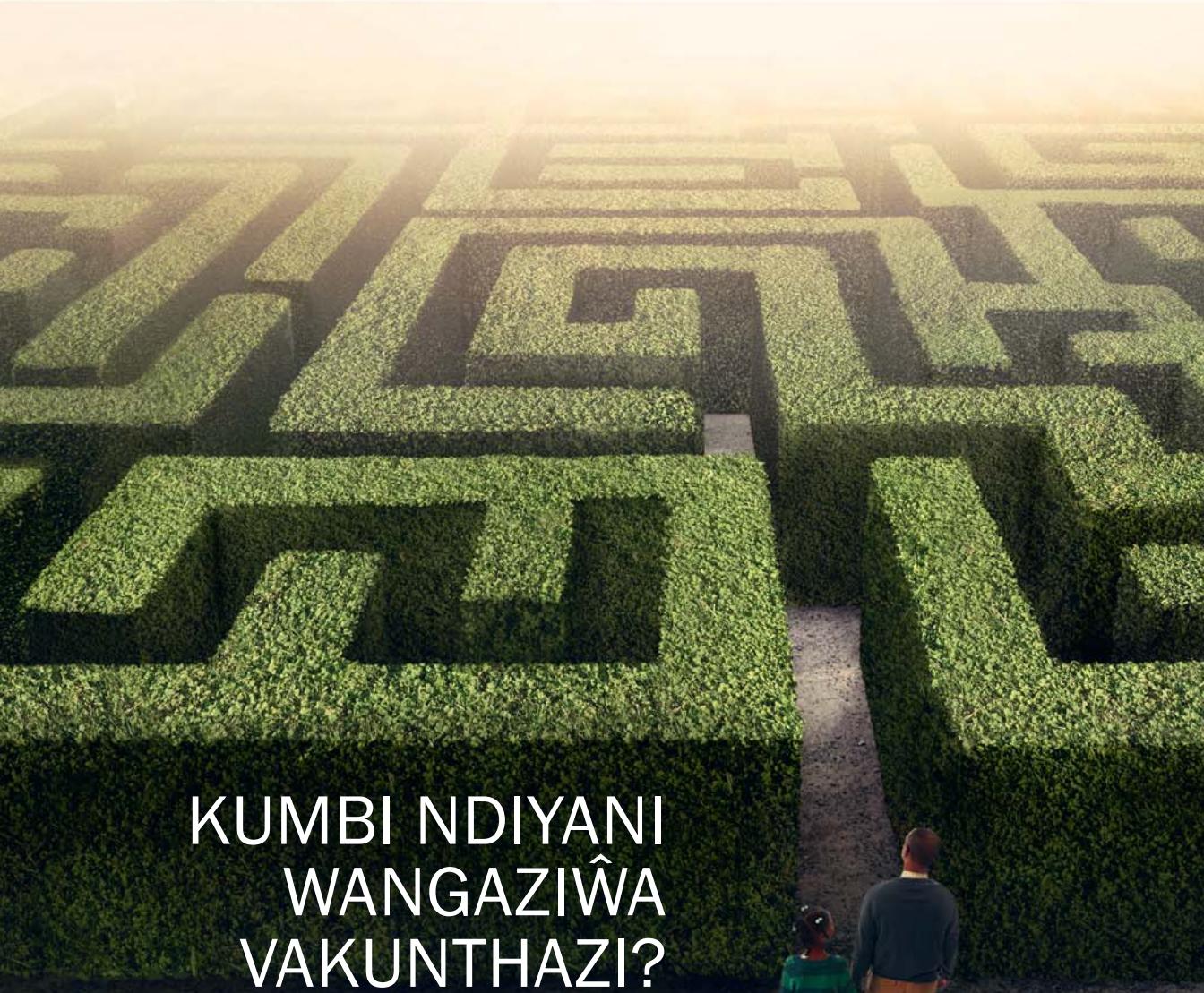

CHIGONGWI CHA ALINDA

CHAKUPHARAZGA UFUMU WAKU YEHAVA

KUMBI NDIYANI
WANGAZIWA
VAKUNTHAZI?

MAGAZINI ya *Chigongwi cha Alinda*,
yitumbika Yehova Chiuta, yo Wawusa
chilengedu chosi. Yipembuzga Wantru
ndi uthenga wamamphwa wakuti Ufumu
wakuchanya waku Chiuta utuzgengepu
vinthu vosi viheni ndipu usintheŋgi
charu kuti chije paradyisu. Yichiska
wantru kuti agomezgengi Yesu Khristu,
yo wakutifwi kuti tizisaniyi umoyu
wambula kumala ndipu sonu wawusa
nge Fumu ya Ufumu waku Chiuta.
Magazini iyi yikwamba kusindikizika mu
1879 ndipu nja ndali cha. Yikonhoska
vo Bayibolo likamba.

Kumbi mungayanja kuziwa
vinandi pamwenga kusa-
mbira Bayibolo kwawezi?

Wonani pa www.jw.org
pamwenga lembiyani ku adresi ya-
kwenere pa ngo nge mumphata.

AMERICA, UNITED STATES OF:
25 Columbia Heights, Brooklyn, NY
11201-2483. AUSTRALIA: PO Box 280,
Ingleburn, NSW 1890. BAHAMAS: PO
Box N-1247, Nassau, NP. BRITAIN: The
Ridgeway, London NW7 1RN. CANADA:
PO Box 4100, Georgetown, ON
L7G 4Y4. GHANA: PO Box GP 760, Accra.
KENYA: PO Box 21290, 00505
Nairobi. MALAWI: PO Box 30749, Lilo-
ngwe 3. MOZAMBIQUE: Caixa Postal
2600, 1100 Maputo. NIGERIA: P.M.B.
1090, Benin City 300001, Edo State.
SOUTH AFRICA: Private Bag X2067,
Krugersdorp, 1740. ZAMBIA: PO Box
33459, 10101 Lusaka. ZIMBABWE: Pri-
vate Bag WG-5001, Westgate.

Kuti musaniyi ma adresi ngosi wonani pa
www.jw.org/en/contact.

Magazini iyi njakugulisa cha. Yiperekeka kuti yi-
woyi pa nthitu ya pacharu chosi yakusambiza
wantru Bayibolo yo yitendeseka ndi vakupereka
va wanangwa. Malemba ngosi ngatupa m'Bayibo-
lo la Mazu Ghaku Chiuta, kweni ngalembeka
mwakuyanana ndi po wantru awerewete mazuwa
nganu, kupatuwaku asani talongo linyaki. Po tale-
mba kuti NW, ndikwesa lemba lo latuwa
m'Bayibolo la *New World Translation of the Holy
Scriptures*.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) is published
semimonthly by Watchtower Bible and Tract
Society of New York, Inc.; L. Weaver, Jr.,
President; G. F. Simonis, Secretary-Treasurer;
25 Columbia Heights, Brooklyn, NY
11201-2483, and by Watch Tower Bible and
Tract Society of South Africa NPC, 1 Robert
Broom Drive East, Rangeview, Krugersdorp,
1739. © 2014 Watch Tower Bible and Tract
Society of Pennsylvania. Printed in South Africa.

NKHANI YA PAPEJI LAKWAMBA

Kumbi Ndiyani Wangaziwa Vakunthazi?

PEJI 3-7

Kumbi vo Wantru Akamba Vichitika? 3

Kumbi Ndiyani Wangaziwa Vakunthazi? 4

MWE SO NKHANI IZI:

Kukambiskana Nkhani ya M'Bayibolo

—Kumbi Akaboni aku Yehova Awwana Mwaku
Yesu? 8

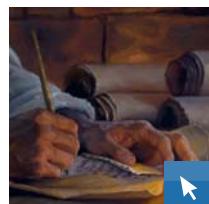
Kumbi Mwachilawa Chiwandi cha Umoyu? 11

Nchinthusi Wuli cho Chazamuchitikiya Ambuyafwi wo
Akufwa Kali? 14

Vo Bayibolo Limuka 16

WERENGANI VINANDI PA | www.jw.org

MAFUMBU NGANYAKI NGO BAYIBOLO
LIMUKA—Kumbi Bayibolo Ndakutuliya
Kwaku Chiuta?

Julani pa mazu ngakuti ZIMENE BAIBULO
LIMAPHUNZITSA
> KUYANKHA MAFUNSO A M'BAIBULO)

MUNGAKOPA
MAGAZINI IYI PA INTANETI
M'NTHOWA
ZAKUPAMBANAPAMBANA

Kumbi vo Wānthu Akamba Vichitika?

Kumbi mungakhumba kuziwa vo vikuchitikiyeningi kunthazi? Anandi akhumbisiska kuziwa. Pe wānthu anandi wo akamba vīnthuso vichitikengi munthazi kweni ndi vosi cha vo vichitika. Wānawāniyani vinthu ivi:

ASAYANSI agwiriskiya nchitu vipangizu vapachanya kweniso ndalamu zinandi kuti akambi vinthu vo vichitikengi. Mwakuyeruzgiyapu, mo kunangika kwa mphepu kungakwaskiya charu ndipuso asani kunyengi vuwa ku dera lo muja.

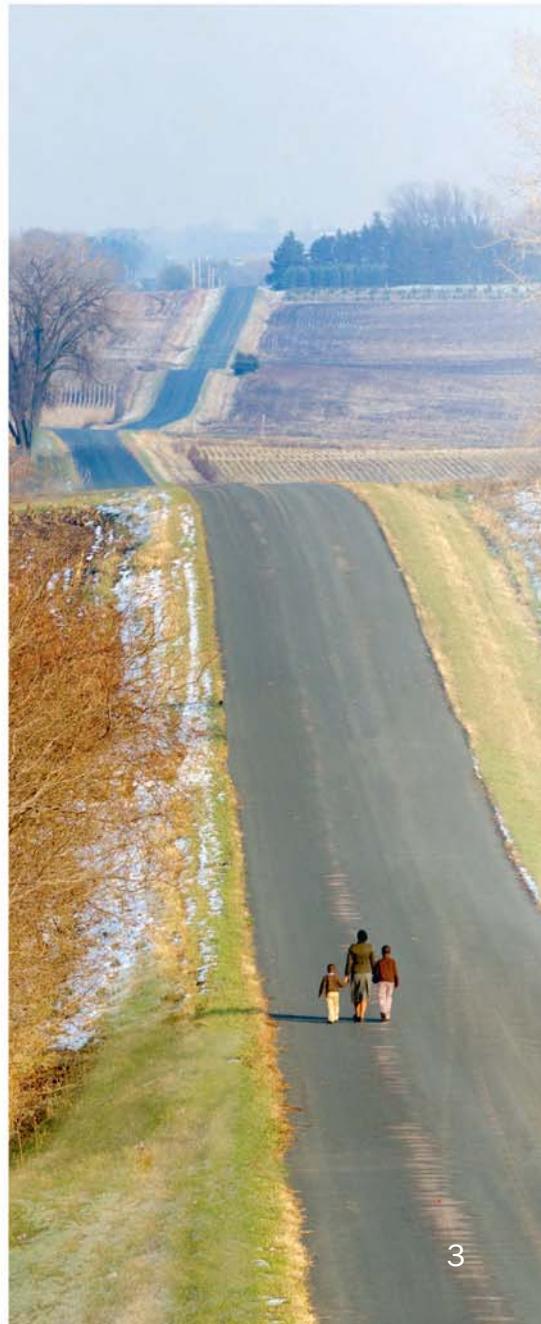
AKASWIRI AKUFUFUZA akamba vo vichitikengi pa nkhanzi ya bizi-nesi ndi ndali. Warren Buffett, yumoza wa wānthu akukhupuka ukongwa pa charu chapasi, waja wachikamba vo vichitikengi pa bizinesi yaki ndipu vichitika nadi. Ivi vachitiska kuti wānthu anyaki amudanengi kuti mchimi. Kaswiri munyaki wakufufuza Nate Silver, wagwiriskiya nchitu fundu zo anyaki akamba kuti waziwi vo vichitikengi pa nkhanzi za ndali ku U.S. kweniso waziwi wo alondiyengi mphotu chifukwa chakupanga mafilimu.

VINTHU VO VIKULEMBEKA KALI ativikamba kuti ndi mauchimi. Wānthu anyaki awona kuti vo Michel de Notredame (Nostradamus) wangulemba cha m'ma 1500, vifiskika mazuwa nganu. Wānthu akambanga kuti kuchitikengi vinthu vakofya chifukwa kalendala ya wānthu a fuku la Maya yamalanga pa December 21, 2012.

ALONGOZGI A VISOPA nyengu zinyaki akamba kuti pacharu cho-si pachitikengi vinthu vakofya ndi chilatu chakuti atche'weski wānthu kweniso kuti asere mu visopa vawu. Harold Camping ndi akumulondo waki akambanga kuti charu chibwangandulikengi mu 2011 kweni vikuchitika cha.

AMASENGA akamba kuti we ndi nthazi zapade zakuchimiya vinthu. Edgar Cayce ndi Jeane Dixon angukamba kuti kutuliya mu 1901 kuzifika mu 2000, kuchitikengi vinthu vinyaki ndipu vinguchitika nadi kweni vinandi vikuchitika cha. Dixon wangukamba kuti mu 1958, kuchitikengi Nkhondu Yachitatu ya Pacharu Chosi. Cayce wanguti cha m'ma 1970, msomba wa New York udi-lizikiyengi m'nyanja.

Kumbi pe nthowa yakugomezgeka yakuziwiya vo vichitikengi kunthazi? Mphakwenere kufumba fumbu lenili chifukwa asani mwatingi muziwengi vo vichitikengi, mwatingi muchitengi vinthu mwakupambana ndi mo mwachitiyanga kali.

Kumbi Ndiyani Wangaziŵa Vakunthazi?

Tosi tiwanaŵaniya mo vinthu vazamuŵiya kunthazi. Tikhumba kuziŵa mo umoyu widu ndi wa a mu banja lidu wazamuŵiya. Nyengu zinyaki titijifumba kuti: 'Kumbi ūana ūangu azamuja m'charu chamampha? Kumbi charu chinangikengi ndi ngozi za chilendedu? Kumbi pe vinthu vo ndingasinthia kuti ndizije ndi umoyu wamampha kunthazi?' Tifumba viyo chifukwa chakuti tikhumba kuziŵa vo vichitikengi kunthazi, tikhumba kuchiskika kuti tileki kufipa mtima, vinthu viyendengi umampha ndipuso kuti tilekengi kopa. Asani mungaziŵa vo vazamuchitika, munganozgeke limu.

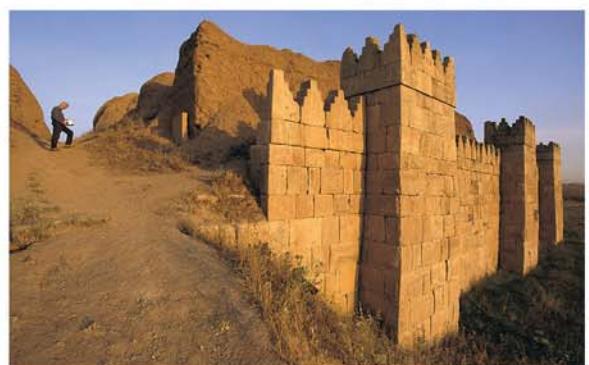
Kumbi muziŵa vo vikuchitikiyeningi kunthazi? Kumbi walipu yo wangaziŵa? Vo akaswiri akamba kuti vichitikengi, ndi vosi cha vo vichitika. Kweni vo Chiuta walayizga vifiskika nadi. Mazu ngaki ngatiti: 'Nditala va umari kwamba ku vyaru mtendeku kutuliya ku va nyengu zamwaka mpaka ku vinthu vo vindachitiki.' (Yesaya 46:10) Kumbi vo wakamba vifiskika nadi?

VO CHIUTA WAKAMBA VIFISKIKA NADI

Nchifukwa wuli mukhumbika kuziŵa kuti mauchimi ngaku Chiuta ngangufiskika? Asani zuŵa lelosi wakukamba za nyengu wakamba uneneska ndipu waja wachichita viyo kwa nyengu yitali, mungamugomezga. Mungavwisiya asani wakamba mo kuŵiyengi mawa. Mwakuyanana ūaka, asani mwaziŵa kuti mauchimi

ngo Chiuta wangukamba ngakufiskika nadi, mwambula kukayika mungakhumba kuziŵa vo wakulayizgani.

KUBWANGANDULIKA KWA MSUMBA UKULU: Mwakuyeruzgiyapu, chingaja chinthu chapade ukongwa kuti munthu wakambi za msumba ukulu wo wajaku kwa vyaka vinandi kuti ubwangandulikengi pambula kuswera. Kuporote mu mchimi waki, Chiuta wangukambiya limu kuti msumba wa Nineve wazamuwbwangandulika. (Zefaniya 2:13-15) Kumbi akulemba mbiri akulembanji? Pati pajumpha vyaka pafupifupi 15 kutuliya po Chiuta wangukambiya uchimi wenu-

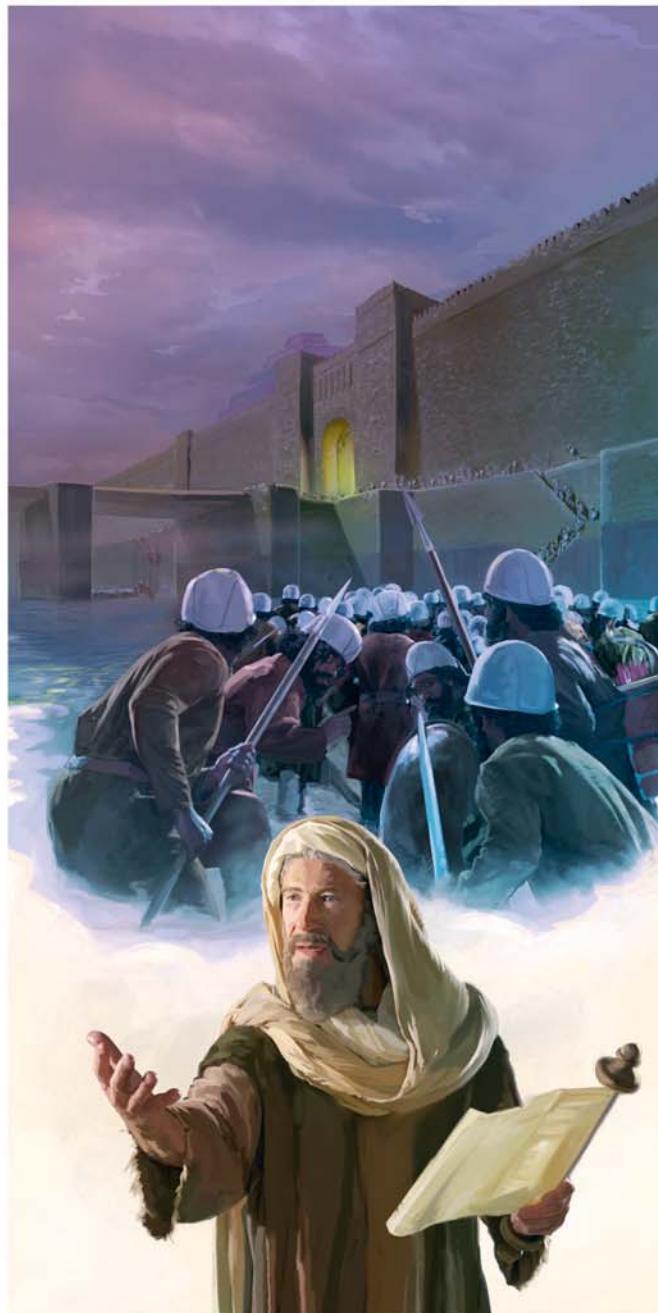
Randy Olson/National Geographic Creative

Mpanda wo unguzengeka so msumba wa Nineve watî wabwangandulika

wu, mu 632 B.C.E., Ababiloni ndi Amede anguyukiya ndi kubwanganduwa msomba wa Nineve. Kusazgiyapu pa fundu yeniyi, Chiuta wangukonkhoska kuti Nineve 'wazamukuwa chipululu ndi chiparantha nge ndi bozwa.' Kumbi vinguchitika nadi? Hinya. Chinanga kuti msomba wenuwu limoza ndi madera ngaki wenga ukulu mahekitala 51,800, arwani wo anguwuleka cha kuti aziwugwiriskiyi nchitu kunthazi nge mo anyaki awanaawaniyang. Yiwu angubwanganduwa wosi. Kumbi wantru wo awona mo ndali zitende mazuwa nganu, atingi akambengi vinthu venivi mwauneneska nge mo Chiuta wanguchitiya?

VIWANGA VA WANTRU VIKAWOTCHEKANGA: Kumbi njani watingi wakambiyengi limu vinthu vo vatingi vizichitikengi pavuli pa vyaka 300, kuzumbuwa zina la muntru yo watingi waziwotchengi viwanga va wantru pa jocheru, kukamba mtundu waki kweniso zina la msomba wo kwatingi kuziwegi jocheru? Asani venivi vatingi vichitikengi nadi, ndikuti muntru yo wangukamba watingi watchukengi ukongwa. Mchimi waku Chiuta wangutu: 'Mwana wakapapikanga ku nyumba yaku Davidi, zina laki Josiya . . . viwanga va wantru wakawochanga' pa jocheru la mumsumba wa Betele. (1 Wakaronga 13:1, 2) Pati pajumpa vyaka pafupifupi 300, fumu Josiya yo zina laki lisanirika ukongwa cha m'Bayibolo, wangwamba kuwusa. Iyu wangutuliya mu mphapu yaku Davidi. Josiya wangutuzga "viwanga mu miunda yo, wanguiwoche pachanya pa jocheru" lo lenga ku Betele. Mwaviyo, vo vingukambika vingufiskika nadi. (2 Wakaronga 23:14-16) Kumbi muntru wangakamba vosi ivi kwambula kulongozeka ndi Chiuta?

KUMALA KWA UFUMU: Chingawa chinthu chakuzizwa kuti muntru wakambiyi limu zina la muntru yo watingi waziwengku pavuli pa vyaka vina ndi, kuti wazamulongozga pakubwanganduwa ufumu wantrazi wa pacharu chosi ndipuso nthowa zo wazamugwiriskiya nchitu. Chiuta wangukamba kuti Sirusi ndiyu wazamulongozga pakubwanganduwa ufumu wenuwu. Sirusi watingi so wazifatuwengi Ayuda wo wenga ku uwanda ndipuso kuwawovya kuzenga so nyumba yawu yakupaturika yakusopiyamu. Chiuta

Vo achimi angukamba kuti Babiloni wabwangandulikengi vingufiskika

wangukamba so nthowa zo Sirusi watingi wazigwiriskiyengi nchitu. Iyu wanguti, Sirusi wazamukamska maji nga m'misinji kweniso vipata va msomba wo azakuvileka vambula kujala. Venivi vatingi vizichitiskengi kuti wazipundi kwambula kusuzga. (Yesaya 44:27-45:2) Kumbi vosi vo Chiuta wangukamba vingu-fiskika? Akulemba mbiri azomerezga kuti Sirusi wanguchita nadi venivi. Asilikali waki angugwira nchitu yikulu, angupatuska maji nga msinji umoza wa ku Babiloni vo vinguchitiska kuti misinji yinyaki yikamuki. Ndipu asilikali angusere m'msumba wenuwu kuziya mu vipata vo anguvileka vambula kujala. Pavuli paki, Sirusi wangufatuwa Ayuda ndipu wanguwakambiya kuti akazengi so nyumba yawu yakusopiyamu ku Yerusalem. Vinthu venivi venga vakuzizisa ukongwa chifukwa Sirusi wasopanga Chiuta wa Ayuda cha. (Ezra 1:1-3) Kumbi ndiyani watingi wakambiyengi limu mo vinthu vakuziwi ka ukongwa venivi vatingi vizichitikiyengi? Chiuta pe ndiyu watingi wachitengi venivi.

Chinanga kuti takamba waka vakuwoniyapu vitatu va mo Chiuta wangufiskiya vo wangukamba kweni pe so vinyaki. Yoswa yo walongozganga Ayuda wanguwakambiya fundu yo ayiziwanga umampha. Iyu wanguti: "Imwi mosi muziwa mu mitima ndi umoyu winu, kuti palivi kanthu kamoza ka vinthu vamampha vo Ambuya Chiuta winu wangupangana paku imwi katondeka; vosi vafiskikiya imwi, palivi ko katondeka." (Yoswa 23: 1, 2, 14) Ayuda angususka cha kuti Chiuta wangufiska malayizgu ndi mauchimi ngaki. Kumbi Chiuta wachita wuli venivi? Nthowa zaku Chiuta zipambana ukongwa ndi za wantru. Ziwanji kuti Chiuta walayizga vinthu vinandi kunthazi vo vikukwaskeningi.

MAUCHIMI NGAKU CHIUTA NGAPAMBANA NDI NGA WANTRU

Wantru wo akamba vakunthazi kanandi agwiriskiya nchitu vo asayansi afufuza, vo wantru anyaki asanya, kusintha kwa vinthu ndipuso vo akamba wantru wo atiti we ndi zero ukongwa. Asani akamba vinthu achita chechosi cha, alindizga kuti awoni vo vichitikengi.—Nthanhi 27:1.

Mwakupambana ndi wantru, Chiuta waziwa vosi. Iyu waziwa umampha maiana wanru nga wantru kweniso mo achiti vinthu. Mwaviyo, asani wangaku-

Kusanda mauchimi nga m'Bayibolo kutitiwoyya kuziwa mijalidu yaku Chiuta. Iyu watitiziwiska khumbu laki, watitilongo kuti watanjiya cha ndipuso waiana wantru. Chiuta wakhumba kuti tije ndi umoyu kuti tiziwoni vinthu vamampha vo wanrozga kunthazi.

mba, wakhoza kuziwiya limu mo muntru weyosi ndipuso mitundu yosi ya wantru yazamuchiya. Kweni Chiuta wangachita vinandi kuluska venivi. Iyu wangsintu kweniso nthowa kuti vo wakhumba vichitiki. Chiuta wakamba kuti: 'Mazu ngakutuwa mu mulomu wangu . . . ngakawerenga kwangu ngambula kanthu cha, . . . kweni ngakasakatanga.' (Yesaya 55:11) Nyengu zinyaki mauchimi ngaku Chiuta ngatitikambiya waka vo wachitengi kunthazi. Mwaviyo, vo wakuchitapu kuvuli vititisimikizgiya kuti wazamufiska vo walayizga.

VO CHIUTA WAKUNOZGIYANI KUNTHAZI

Kumbi ndiyani wakugomezgeka yo wangakukambiyan vo vikuchitikiyeningi limoza ndi a mu banja linu kunthazi? Asani mungaziwa kuti kutuza chimphunga, mungachitapu kanthu kuti mutaski umoyu winu. Mwakuyanana waka ndivu mukhumbika kuchita ndi mauchimi nga m'Bayibolo. Chiuta wakamba kuti pambula kuswera yapa, vinthu visinthengi ukongwa parcharu chosi chapasi. (Wonani bokosi lakuti, "Vo Chiuta Wakamba Kutu Vichitikengi Kunthazi.") Vo vichitikengi kunthazi vakupambana ukongwa ndi vo wantru wo atijiwona kuti mbakaswiri akamba.

Panyaki mungawana wantru kuti: Vo vichitika m'charu ichi vikunozgeke limu kali. Kweni mauchimi nga m'Bayibolo ngangatiwoyya kuziwa vo vichitikengi kunthazi ndipuso po vimaliyengi. Chiuta wakukamba kuti: "Nditalua va umari kwamba ku vyaru mtendeku . . . kunena kuti, 'Fundu yangu yikamanga, ndipu ndikafiskanga vosi vo ndakhumba kufiska.'" (Yesaya 46:10) Imwi ndi a mu banja linu, vinthu vikhoza kukuyendi-yanu umampha kunthazi. Fumbani Akaboni aku Yehova kuti akukambiyeni vo Bayibolo likamba kuti vazamuchitika. Yiwu aziwa vinthu chifukwa chakuchita masenga cha, akambapu cha kuti atuvwa mazu kutuliya ku mizimu kweniso alivi nthazi zakuzizisa zakuziwiya vo vichitikengi kunthazi. Yiwu asambira Bayibolo ndipu angakulonganoni vinthu vamampha vo Chiuta wakunozgiyani kunthazi. ■

Vo Chiuta Wavumbuwa Kuti Vazamuchitika Kunthazi

- Mwakupambana ndi wanthu wo akamba kuti charu chapasi chimalengi, Chiuta watitisimikizgiya kuti charu cho tijamu chiphwanyikengi cha.—Sumu 104:5; Wakutaula 1:4.
- Wanthu alutirizgengi kunanga charu mpaka po Chiuta wasereriyenepu ndi kuwalekeska.—Sumu 92:7; Chivumbuzi 11:18.
- Chiuta waziwa kuti visopa vinandi vitimupusikiya ndipu vikana kulondo fundu za m'Bayibolo, mwaviyo wavinangengi.—Chivumbuzi 18:4-9.
- Bayibolo likamba kuti: "Mphapu ya waheni yikadumulikanga." Chiuta wazamugwiriskiya nchitu wanthu pamwenga ngozi zachilengedu cha pakunanga aheni wosi ndipuso wo aleka ku-

muvwiya kweni wazamugwiriskiya nchitu boma laki lakuchanya.—Sumu 37:10, 38; Danyele 2:44.

- Chiuta wazamuvikiliya wanthu wosi wo atimuvwiya ndipu azamukondwa kuzija m'charu chakutowa. Bayibolo likamba kuti: "Kweni akuzika ndiwi akaharanga charu, akondwengi mu chimangu chikulu."—Sumu 37:11; Chivumbuzi 21:3, 4.
- Chiuta wakonkhoska umampha m'Bayibolo mo mungajaliya akuzomerezgeka ndi iyu ndipuso mo 'mungapundiya, kupozomokaku kwaku venivi wosi vakukhassa [vo tikhazga] kuwapu.'—Luka 21:36; Yohane 17:3.

Kumbi Akaboni aku Yehova Awwana Mwaku Yesu?

Nkhani iyi yilongo mo Kaboni waku Yehova wangakambiskiyana ndi munthu nkhani ya m'Bayibolo. Tiyeruzgiyi kuti Antoni yo ndi Kaboni wafika kunyumba kwaku Timoti.

TIKHUMBIKA KUVWANA MWAKU YESU

Antoni: Yesi a Timoti. Ndakondwa kukuwona-ni so.

Timoti: Nani so ndakondwa kukuwonani.

Antoni: Ndakupingiyani magazini yifya ya *Chigongwi cha Alinda* ndi *Galamukani!* Ndiwona kuti mu-kondwengi ukongwa kuŵerenga nkhani zo ze mu magazini ngenanga.

Timoti: Ndawonga. Ndakondwa ukongwa kuti mwapitiya kunu msanawale, pe nkhani yinyaki yo ndikhumba kukufumbani.

Antoni: Nkhani wuli?

Timoti: Zuwa linyaki ndakambisananga ndi munyangu ku nchitu. Ndingumukambiya kuti mu-kundipaska mabuku ndipu ngamampha ukongwa. Kweni wangundikambiya kuti ndingangâwerenga-na cha chifukwa chakuti Akaboni aku Yehova avwana mwaku Yesu cha. Kumbi mbuneneska? Ndingumukambiya kuti ndazakukufumbani asani mwaza so.

Antoni: Ndawonga kuti mwafumba ndamweni. Kuti muziŵi vo munthu wagomezga mukhumbika kufumba mweneku.

Timoti: Ndivu nani ndinguŵanaŵana.

Antoni: Uneneska ngwakuti Akaboni aku Yehova avwana mwaku Yesu. Tigomezga kuti kuvwana mwaku Yesu nkhwakukhumbika ukongwa kuti munthu wazitaskiki.

Timoti: Nani ndaŵanaŵananga kuti muvvana mwaku Yesu, kweni munyangu ku nchitu wati wankambiya kuti muvvana mwaku Yesu cha, ndi-

nguzizwa limu. Ndikumbuka kuti tikukambiskana-pa cha nkhani yeniyi.

Antoni: Ndingakulongoni mavesi nganyaki m'Bayibolo ngo ngakonkhoska kukhumbika kwa kuvwana mwaku Yesu? Mavesi ngenanga ndingu Akaboni aku Yehova agwiriskiya nchitu asani apharazga.

Timoti: Chamampha.

Antoni: Tingachita umampha kwamba ndi mazu ngo mweneku Yesu wangukamba ngo nge pa Yohane 14:6. Iyu wangukamba mazu ngenanga po wa-kambisananga ndi yumoza wa akutumika ūaki. Tiŵerenga kuti: "Yesu wangumunene, 'Ini ndini nthowa, ndi uneneska wo, ndi umoyu wo; kuti yumoza wangaza kwa Ada cha, kwambula kuti waziya mwaku ini.'" Mwakukoliyana ndi vesi lenili, kumbi ndi nthowa niyi yo tingafikiya kwa Ada?

Timoti: Kuziya mwaku Yesu.

Antoni: Muneneska. Akaboni aku Yehova agome-zga ukongwa fundu yeniyi. Ndikufumbeni: Pa vo Chiuta wakhumba, kumbi imwi muziŵa kuti asani munthu waromba, wakhumbika kuporote mu zina laku yani?

Timoti: Kuporote mu zina laku Yesu.

Antoni: Mbuneneska. Ndichu chifukwa chaki asani ndiroomba ndiporote mu zina laku Yesu. Ndimuso achitiya Akaboni aku Yehova wosi asani aro-mba.

Timoti: Ndakondwa kuziŵa venivi.

Antoni: Tiyeni tikambiskani so lemba linyaki la Yohane 3:16. Vesi lenili ndakukhumbika ukongwa ndipu wanthuru akamba kuti ndipu patuliya Uthenga Wamampha. Kung'anamuwa kuti asani mungâwe-

renga vosi vo vikulembeka vakukwaskana ndi umoyu waku Yesu kweniso utewéti waki pa nyengu yo wenga pacharu chapasi, muwonengi kuti vituliya pa vesi lenili. Panyaki mungayanja kuliŵerenga.

Timoti: Chamampha. Likamba kuti: "Pakuti Chiuta wangwanja viyo charu, viyo kuti wangupaska Mwana waki wakuwayija, alinga kuti yosi wakuvvana mwaku iyu waleki kutayika, kweni waŵi ndi umoyu wamuyaya."

Antoni: Mwaŵerenga umamphadi. Mutiliziŵa kali vesi lenili anthu?

Timoti: Hinya, nditilivwa kanandi kutchalitchi kwidu.

Antoni: Vesi ili ndakuziŵika ukongwa. Asani mungalivwisia umamphha, Yesu wangukamba kuti chifukwa cha chanju chaku Chiuta, tazamuja ndi umoyu wamuyaya kweni pijapija asani tichitanji?

Timoti: Tija ndi chivwanu.

Antoni: Hinya. Asani tija ndi chivwanu mwaku Yesu Khristu, Mwana wapade waku Chiuta. Fundu yakuti kuja ndi chivwanu mwaku Yesu kuchitsika kuti munthu waje ndi umoyu wamuyaya, ye yapa pa-peji 2 la magazini iyi. Chilatu chinyaki cha magazini ya *Chigongwi cha Alinda*, nchakuti, "yichiska wanthu kuti agomezgengi Yesu Khristu, yo wakutifwiya kuti tizisaniyi umoyu wambula kumala ndipu sonu wawusa nge Fumu ya Ufumu waku Chiuta."

Timoti: M'magazini nginu namu akambamu kuti Akaboni aku Yehova awwana mwaku Yesu?

Antoni: Hinya.

Timoti: Sonu nchifukwa wuli wanthu akamba kuti muvwana mwaku Yesu cha?

Antoni: Pe vifukwa vinandi vo wanthu akambiya viyo. Anyaki akamba viyo chifukwa chakuti akuvva ku wanthu anyaki. Ndipu anyaki, aliska wawu akuwakambiya vaboza.

Timoti: Ndiwona kuti, wanthu anyaki akamba kuti muvwana mwaku Yesu cha chifukwa chakuti mutijidana kuti Akaboni aku Yehova m'malu mwa-kudanika kuti Akaboni aku Yesu.

Antoni: Chenicho chingâwa so chifukwa chinyaki.

Timoti: Nchifukwa wuli nyengu zinandi muzumbuwa Yehova?

"NDAŴAZIŴISKA ZINA LINU"

Antoni: Tigomezga kuti tikhumbika kugwiriskiya nchitu zina laku Chiuta, lakuti Yehova nge mo Mwana waki Yesu wanguchitiya. Wanaŵaniyani vo Yesu wangukamba wachiromba kwa Awiski. Visanirika pa Yohane 17:26. Mungaŵerenga vesi lenili?

Timoti: Palivi suzgu. "Ndawaziŵiska zina linu, ndipu ndikaliziŵiskanga; alinga kuti cho chanju chenicho mwandanja nachu, chiŵi mwaku yiwu, ndi ini mwaku yiwu."

Antoni: Chamampha. Wonani kuti Yesu wangukamba kuti wanguziŵikiska zina laku Chiuta. Muŵanaŵana kuti nchifukwa wuli wanguchita viyo?

Timoti: Hmm. Ndiziŵa cha.

Antoni: Panyaki tiŵerengi lemba linyaki lo lingatiwovya kuvwsa fundu yeniyi. Tiŵerengi lemba la Machitudu 2:21. Lititi: "Yosi yo wangadana zina la Mbuya [Yehova, NW], wakataskikanga." Ndigomezga kuti mungazomerezga, asani kudana pa zina

Kuvwana mwaku Yesu
nkhwakukhumbika kuti munthu
wazitaskiki

laku Yehova nkhwakukhumbika kuti tizitaskiki, ndikuti Yesu wayiziŵanga fundu yeniyi.

Timoti: Ndikuti wayiziŵanga nadi.

Antoni: Mwaviyo, Yesu wakhumbanga kuti akusambira waki aziŵi ndi kugwiriskiya nchitu zina laku Chiuta kuti azitaskiki. Chenichi nchimoza mwa vifukwa vo nyengu zinandi tigwiriskiya nchitu zina lakuti Yehova. Tiwona kuti nkhwakukhumbika kužiŵiska wanthu zina laku Chiuta ndi kuŵawovya kudana pa zina laki.

Timoti: Chinanga kuti wanthu atiliziŵa cha zina laku Chiuta pamwenga kuligwiriskiya nchitu kweni asani akamba nkhani yaku Chiuta, aziŵa Chiuta yo akamba.

Antoni: Venivo vingâwa vauneneska kweni chifukwa chakuti Chiuta wakutikambiya zina laki, wachitsika kuti kuje kwambula kusuzga kuja nayu pau-bwezi.

Timoti: Mung'anamuwanji?

Antoni: Tiyeruzgiyi kuti taliziwanga cha zina laku Mosese, ndikuti tatingi timuziwengi waka nge munthu yo wangupatuwa maji pa Nyanja Yiyera pamwenga munthu yo wangulonde Marangu 10. Ndimuso vatingi viwiyengi ndi Nowa. Watingi waziwikengi waka nge munthu yo wanguzenga chinagara wa kweniso yo wangutaska banja laki limoza ndi nyama. Yesu Khristu nayu watingi waziwikengi waka nge munthu yo wangutuwa kuchanya ndi kuzifwa chifukwa cha maubudi ngidu. Asi viyo?

Timoti: Vatingi viwengi nadi viyo.

Antoni: Kweni Chiuta wakutiziwiska mazina nga wantru wena wa vo vititovya kuziwa kuti nkhanzi zazu zauneneska. Chinanga kuti Mosese, Nowa ndi Yesu tikuawonapu cha, kuziwa mazina ngawu kutiliwovyo kuziwa kuti wenga wantru chayiwi.

Timoti: Ndechendaiwana wanepu fundu yeniyi, kweni vo mukamba vauneneska.

Antoni: Chenichi ndichu chifukwa chinyaki cho Akaboni aku Yehova agwiriskiya nchitu zina laku Chiuta kanandi. Tikhumba kovya wantru kuti aje ndi chivwanu chakukho mwaku Yehova Chiuta ndipuso kuti amuwonengi nge Munthu chayiyu yo angaja nayu pa ubwezi. Tikambiya so wantru vo Yesu wakuchita kuti tizitaskiki. Panyaki tiwerengi lemba linyaki lo lingatiwovyo kuvwisa umampha fundu yeniyi.

Timoti: Palivi suzgu, tiyeni tiwerengi.

Antoni: Kali taŵerenga lemba la Yohane 14:6. Kumbukani kuti Yesu wanguti iyu ndi "nthowa, ndi uneneska wo, ndi umoyu wo." Tiyeni tiwere vuli kamnavi kuti tiwoni mazu ngo wangukamba pa Yoha-

ne 14:1. Mungâwerenga vo Yesu wangukamba kukumaliya kwa vesi lenilo?

Timoti: Chamampha. Patiti: "Vwanani mwaku Chiuta, vwanani mwaku ini so."

Antoni: Mwaŵerenga umamphadi. Kumbi mungakamba kuti munthu wangaja ndi chivwanu chauneneska asani wawvana mwaku Yesu pamwenga Yehova pe?

Timoti: Awa. Yesu wangukamba kuti tikhumbika kuvwana mwaku wosi wawi.

Antoni: Muneneska. Ndigomezga kuti mungakoliyana nani. **Kukamba** waka kuti tivwana mwaku Chiuta ndi Yesu nkhwakukwana cha. Kukamba uneneska, tikhumbika kuchita vinthu vo vilongo kuti tivwana mwaku Chiuta kweniso Yesu.

Timoti: Muneneska nadi.

Antoni: Kumbi munthu wangalongo wuli kuti wawvana nadi mwaku Chiuta ndi Yesu? Panyaki tizikambiskani fumbu lenili ulendu unyaki.*

Timoti: Chamampha, mukazi so. ■

* Kuti muziwi vinandi, wonani mutu 12 m'buku lakuti, *Kumbi Bayibolo Lisambizanji Weniukongwa?* lakupharazgika ndi Akaboniaku Yehova. Mungalisani so pa www.jw.org.

Kumbi pe nkhanzi yinyaki ya m'Bayibolo yo mukhumba kuyivwisa? Kumbi mukhumbisika kuziwa vo Akaboniaku Yehova agomezga pamwenga vo achita? Asani ndi viyo, mungaswerenga cha, fumbani Akaboniaku Yehova. Yiwu angakondwa kukambiskana namwi nkhanzi nge zenizi.

Kumbi Mwachilawa Chiwandi cha Umoyu?

WANTHU anyaki akuwona malu wati ayenda malu ngakupambanapambana ngakutchuka mumsumba wakali wa Betelehemu, wenga ndi nja ndipu angwamba kukhumbira chakurya cha kweniko. Yumozza wa wantru wenaawa wanguwona kuti mu resilantinyaki abikanga vakurya vo atividana kuti *falafel*. Vakurya venivi ativipanga ndi mtundu unyaki wa nthamba, tomatu, hanyezi ndi mphangwi ndipu aryiya limoza ndi chiwandi cho chidanika kuti *pita*. Vakurya vakunowa venivi, vinguwapaska nthazi kuti alutirizgi ulendu wawu.

Wanthu wenaawa, aziwanga cha kuti ku Betelehemu akwamba kali kotcha viwandi. Vinthu vinyaki vo anguwona pa zuwa lenili, vingwamba kupangika pavuli paki. Kwa vyaka masawuzandi nganandi, ku Betelehemu aja achiwotcha viwandi vo vidanika kuti *pita*. (Ruti 1:22; 2:14) Viwandi venivi ndivu atanja kurya mumsumba wenuwu.

Vyaka pafupifupi 4000 vajumpha, Sara muwolu waku Abrahamu, wangotcha "viwandi" kuti alendu watatu waryi. Venivi vinguchitikiya chakumwera kwa msomba wa Betelehemu. (Chiyambo 18:6) Iyu wanguwiriskiya nchitu "ufwa wamampha" ndipu utenere kuti wenga watirigu pamwenga wabarile. Sara wanguropa viwandi vo mwaliwi ndipu panyaki wanguviwtcha pa mya ya motu.—1 Wakaronga 19:6.

Nkhani iyi yilongo kuti banja laku Abrahamu lawotchanga lija viwandi. Chifukwa chakuti ayendangayendanga, Sara ndi anchitu waki atenere kuti awotchanga viwandi mu mawuvunu ngakupambana ndi ngo agwiriskiyanga nchitu kwawu kwaku Sara, ku Uru. Yiwu apanganga ufwu wamampha kutuliya ku tirigu ndipu yeniyi yenga nchitu yakusuzga chifukwa agwiriskiyanga nchitu mwa wakupeliyapu pamwenga duli ndi musu.

Pati pajumphya vyaka 400, Chilangulu chaku Moses chingukamba kuti mwa wakupeliyapu ungatolekanga cha nge chikoli chifukwa ndiwanu munthu wagomezga-

nga pa "umoyu" waki. (Marangu 24:6) Chiuta wawonanga kuti mwa wakupeliyapu wenga wakukhumbika ukongwa chifukwa mabanja ngatingi ngapangengi cha viwandi vakuti ngaryengi zuwa lelosi.—Wonani bokosi lakuti: "Zuwa Lelosi Apelanga Ufwa ndi Kotcha Viwandi mu Nyengu Yakali"

CHIWANDI CHO CHITITOVA KUJA NDI UMOYU

Malemba ngazumbowa chiwandi maulendu nganandi ndipu akulemba Bayibolo kanandi agwiriskiyanga nchitu mazu ngakuti chiwandi m'malu mwa chakurya. Yesu wangulongo kuti wantru wo ate'wete Chiuta angaromba ndi mtima wosi kuti: "Tipaskeni le kurya kwidu kwale." (Mateyu 6:11) Mazu ngachigiriki ngo ngakufwatulika kuti "kurya" pa lemba ili ngang'anamuwa chiwandi kweni ngamiya so chakurya. Mwaviyo, Yesu wachikamba mazu yanga walongonga kuti tikhumbika kuthemba Chiuta kuti ndiyu watipaskengi chakurya zuwa lelosi.—Sumu 37:25.

Kweni pe chinthu chinyaki chakuzirwa ukongwa kuruska chiwandi pamwenga chakurya. Yesu wanguuti: "Muntru kuti wakajanga ndi umoyu ndi chiwandi pe cha, kweni ndi nenedu losi lakutuwa mu mulomu waku Chiuta." (Mateyu 4:4) Yesu wachikamba mazu ngenanga, wakumbukanga nyengu yo Ayisraele athembanga Chiuta kuti ndiyu wawapaskengi chakurya. Venivi vingwamba kuchitika Ayisraele wati atuwa waka ku Egipiti. Pati pajumphya mwezi umoza we mu Bozwa la Sinai, vakurya vo wenga navu vingwamba kumala. Wati achita mantha kuti afwengi ndi nja mu bozwa, angwamba kudinginyika. Yiwu anguti "Tingurya chiwandi kwakuguta" ku Egipiti.—Chituwa 16:1-3.

Mwambula kukayika, viwandi va ku Egipiti venga vakunowa. Mu nyengu yaku Mosese, ku Egipiti kweenga wantru wo aziwanga kotcha umampha viwandi ndi makeki ngakupambanapambana. Kweni Yehova watingi walekengi cha kupaska wantru waki vakurya vo atingi akhumbikengi. Iyu wanguwalayizga kuti:

"Ehe, ini ndikanyiskanga chiwandi kutuliya kuchanya chaku imwi." Venivi vinguchitika nadi. Chakurya chin-gutuwa kuchanya ndipu Ayisraele anguchiwona mulenjilenji. Chakurya chenichi tengatintu tituwá takupapatika ndipu tawonekanga nge dungwi. Ayisraele wati awona tintu teniti kakwamba angufumba Mo-sese kuti: "Nchine ichi?" Iyu wanguwakambiya kuti: "Nchiwandi cho Ambuya akupaskani kurya." Chakurya cho anguchidana kuti "mana"^{*} ndipu chinguwawo-vya kwa vyaka 40.—Chituwa 16:4, 13-15, 31.

Pakwamba Ayisraele atenere kuti ayanjanga mana ngo angupaskika mwakuzizisa. Mana nganowanga nge "viwandi vipepu vakuwíkaku uchi" ndipu pengavi yo ngamuperewériyanga. (Chituwa 16:18) Nyengu yati yakapu, angwamba kukumbuka vakurya vakupambanapambana vo aryanga ku Egipiti ndipu adingi-nyikanga kuti: 'Palivi so kanyaki pa masu pidu kweni mana pe.' (Mawerengedu 11:6) Yiwu angukwiya ukon-

* Mazu ngakuti, "mana" ngakutuliya ku mazu ngachihebere ngakuti, "man hu?" ngo ngang'anamuwa kuti, "Nchine ichi?"

ngwa ndipu anguti: "Tavuka ndi kurya uku kwambula kwenere." (Mawerengedu 21:5) 'Chakurya chakutuwa kuchanya' chenichi, anguchiwona kuti chenga chiheni. —Sumu 105:40.

CHIWANDI CHA UMOYU

Chiwandi chingawoneka mwakupepuka nge mo tingawone vinthu vinandi. Bayibolo likamba chiwandi chinyaki chapade cho tikhumbika cha kuchiwona mwakupepuka. Yesu wanguyeruzgiya chiwandi chenichi, cho chatangi chizisengi vitumbiku vambula kuma-la ndi mana ngo Ayisraele angukana.

Yesu wangukambiya wantru wo amuvwisiyanga kuti: 'Ini ndini chiwandi cha umoyu. Awiskemwi angurya mana mu bozwa, ndipu akufwa. Ichi nchiwandi chakusoromoka kuchanya, kuti muntru waryepu ndi waleki kufwa. Ini ndini chiwandi chamoyu, cho chasoromoka kuchanya: Asani yumoza wangaryapu chiwandi chenichi, wajaririengi wamoyu ku muyaya: ndipu chiwandi nachu cho ini ndipaskengi pa chifwa cha umoyu wa charu ndi liwau langu.'—Yohane 6:48-51.

“Zuŵa Lelosi Apelanga Ufwa ndi Kotcha Viŵandi mu Nyengu Yakali”

Kupela ufwa. Kanandi anthukazi ndiwi apelanga ufwa pa manja ndipu agwiranga nchitu yeniyi mulenjilenji. (Nthanhi 31:15; Mateyu 24:41) Kali, tirigu yo wānthu ayanjanga kulima wasuzganga ukongwa kutuzgaku viphwafu. Venivi vachitiskanga kuti wānthu ajengi ndi nchitu yikulu. Yiwu akhumbikanga kutchoko tirigu mukaduli pamwenga pa mwa wa-kupeliyapu. Mwaviyo, chakwamba amuwazanga maji, amutchokonga ndi kumunika pa lumwi. Asani

achita viyo, amupetanga pavuli paki amupelanga.

Munthu watonga nyengu yitali kuti wapeli ufwa wakukwana banja losi ndipu “kupela kwa zimphe” kwavwikanga peposi m’misumba yakali. (Yeremiya 25:10) Pati pajumpha nyengu, m’malu mwakuti anthukazi apelengi tirigu pa manja, angwamba kuchipelesa ku wānthu wo wēnga ndi mya yikuluyikulu yakupeliyapu yo agwiriskiyanga nchitu nyama pakupela.
—Mateyu 18:6

Kotcha viŵandi. Chinthu chinyaki cho achitanga zuŵa lelosi kwenga kotcha viŵandi. Munthukazi wadanga maji ku ufwa, wawukaska-na, wapanganga viŵandi ndipu pavuli paki wawiwtchang. (Chiyambo 18:6) Wānthu anyaki awotchanga viŵandi pa mya ya motu ndipu anyaki muwuvunu. (Walevi 2:4; Yesaya 44:15) Wānthu akuzirwa nge mafumu nga ku Egipiti, athembanga wānthu akuziŵa kotcha viŵandi kuti aŵapangiyi vawu kweni pati pajumpha vyaka vina-

ndi, wānthu ambula kuzirwa na-wuso angwamba kugula viŵandi. (Chiyambo 40:17; 1 Samuele 8:13; Yesaya 55:2) Mu nyengu yaku Yeremiya ku Yerusalem kwenga msewu wo wadanikanga kuti, “msewu wa wākubika” ndipu mu nyengu yaku Nehemiya yimozza mwa sonjo za kweniko ayidanga kuti “sonjo wa vakochamu.”
—Yeremiya 37:21; Nehemiya 12:38.

Wānthu anandi wo awwisiyanga, anguziŵa cha vo Yesu wang’anamuwanga po wangukamba kuti “chiŵandi” kweniso “liŵavu.” Chinanga kuti venga viyo, mazu ngo Yesu wangugwiriskiya nchitu ngenga ngakwenere. Chiŵandi chawovyanga Ayuda zuŵa lelosi nge mo mana nganguwoye Ayisraele mu bozwa kwa vyaka 40. Chinanga kuti mana ngangutuliya kwaku Chiuta kweni ngachitiskanga cha kuti munthu waje ndi umoyu wambula kumala. Mwakupambana ndi mana, wānthu azamulonde mphotu ya umoyu wambula kumala kuporote mu sembi yaku Yesu asani awvana mwaku iyu. Kukamba uneneska, Yesu ‘nchiŵandi cha umoyu.’

Nyengu zinyaki, muturya chiŵandi asani mwe ndi nja. Ndipu muwonga Chiuta chifukwa chakuti watikupaskani “chiŵandi zuŵa lelosi.” (Mateyu 6:11, *The New English Bible*) Asani tiwonga chakurya chakunowa cho tasaniya, tingaluwanga cha kuwonga ‘chiŵandi cha umoyu,’ Yesu Christu.

Mwakupambana ndi Ayisraele ambula kuwonga a mu nyengu yaku Moses, kumbi tingalongo wuli kuti titumbika chiŵandi cho Chiuta wakutipaska? Yesu wangukamba kuti: “Asani mutindanja, musungengi marangu ngangu.” (Yohane 14:15) Asani tiwiya marangu ngaku Yesu ndi kurya chiŵandi cha umoyu, tazamuja ndi vakurya vinandi mpaka tuyaya.—Marangu 12:7. ■

Nchinthu Wuli cho Chazamuchitikiya Ambuyafwi wo Akufwa Kali?

VYAKA vajumpha, munyuzipepala ya ku Korea mwe-nnga nkhanî yo yenga ndi fumbu lo wânthu anandi akhumbanga kuziwa kwamuka kwaki. Fumbu lo lenga lakuti: "Kumbi 'Shim Cheong, yo Wenga Msungwana Wamampha,' Wakuluta ku Helu Chifukwa Chakuti Wamuziwanga cha Yesu?"—*The Chosun Ilbo*.

Fumbu lenili, lenga lakuguwîska chifukwa Shim Cheong ndi msungwana yo wânthu atimwanja yo we mu nthanu yinyaki ya ku Korea. Iyu wangujiperekâ kuti wawovyî awiski wo wêngâ achibulumutiya. Mwaviyo, wânthu aja achimulumba kwa vyaka vinandi. Shim Cheong aja achimuwnona kuti wenga chakuwoniyapu chamampha ku Korea.

Wânthu anandi awona kuti mburunji cha kweniso nchinthu chakuguwîska kuti munthu waviyo wakalangiki ku motu wamuyaya chifukwa chakuti wangubatizika cha kuja Mkhristu. Kusazgiyapu pa fundu yeniyi, Shim Cheong wangufwa uthenga waku Khristu wechen-dapharazgiki m'muzi wo wajanga.

Mu nkhanî yeniyi, angulembamu so vo angukambisiana ndi mulongozgi munyaki wa chisopa. Iyu angumufumba asani wânthu wo akufwa wêchendasambiri vakukwaskana ndi Yesu, alangika ku motu wamuyaya. Kumbi wangumukanji? Iyu wangutî: "Tiziwa cha. Tiwâna-wâna wâka kuti vilipu vo Chiuta wazakuwachitiya [wânthu wenaâwa]."

KUMBI UBATIZU NGWAKUKHUMBIKA KUTI MUNTHU WAZITASKIKI?

Buku linyaki likamba kuti: "Ubatizu ngwakukhumbika kuti munthu wazitaskiki. Khristu mwene-ku wangukamba kuti, asani munthu waleka kuwa so mwakubatizika ndi maji kweniso Mzimu Wakupaturika, wamusere cha Ufumu waku Chiuta (Jn 3:5)." (*The New Catholic Encyclopedia*) Chifukwa cha fundu yeniyi, anyaki agomezga kuti wânthu wo akufwa kwambula kubatizika alangika ku motu wamuyaya pamwenga asuzgika mu nthowa yinyaki asani wâfwa.

Kweni pe so wânthu anandi wo awona kuti chisambizu cherichi nchiheni. Wantru mamiliyonî nganandi akufwa kwambula kusambira Bayibolo. Kumbi yiwu

atombozgeka ku motu wamuyaya? Kumbi Bayibolo likambanje pa nkhanî yeniyi?

VO BAYIBOLO LILAYIZGA

Bayibolo likamba mwakuvvika umampha kuti Chiuta watiwâwanawâniya wânthu wo aziwânga cha vo iyu wakhumba. Lemba la Machitudu 17:30 lititisimikizgiya kuti: "Chiuta wangujumpikhîya masu pa nyengu zo za ujira." Kumbi Bayibolo likamba kuti nchinthu wuli cho chazamuchitikiya wânthu wo akufwa kwambula kuziwa Chiuta?

Kwamuka kusanirika mu mazu ngo Yesu wangukambiya chigawênga cho chingupayikika limoza nayu. Chigawênga cho chingukambiya Yesu kuti: 'Undikumbuki, uchiza mu Ufumu waku.' Ndipu Yesu wangumuka kuti: 'Nadi nditikunene le, wazamuja m'Paradayisu pamoza nani.'—Luka 23:39-43.

Kumbi vo Yesu wangumuka, vang'anamuwanga kuti munthu mwenuyu wamuja kuchanya? Awa, iyu wenga 'wechendapapiki so' mwakubatizika ndi maji kweniso mzimu wakupaturika, vo vakhumbikanga kuti munthu wasere mu Ufumu wakuchanya. (Yohane 3:3-6) Mwaviyo, po Yesu walayizganga munthu yo, wang'anamuwanga kuti wazamuja so ndi umoyu m'Paradayisu. Pakuti wenga Myuda, watenere kuti waziwânga Paradayisu wa pacharu chapasi pamwenga kuti munda wa Edene wo ukukonkhoskeka m'buku lakkwamba la m'Bayibolo. (Chiyambo 2:8) Vo Yesu wangumulayizga vingumuwo-va kuja ndi chigomezgu chakuti wazamuyuskika asani Paradayisu waziwezgekiyapu pacharu chapasi.

Bayibolo lilayizga kuti kwazamukuwa "chiyuka cha warunjî ndi wâziraurunji." (Machitudu 24:15) "Wâziraurunji" mbantru wo aziwânga cha khumbu laku Chiuta ndipu alondonga cha fundu zaki za urunji. Yesu wazamuyuskâ chigawênga cho chingukambiskana nayu, cho chenga chiziraurunji kweniso wânthu mamiliyonî pamwenga mabiliyonî, wo akufwa kwambula kuziwa khumbu laku Chiuta. Yiwu azamusambizika vo Chiuta wakhumba m'Paradayisu pacharu chapasi ndipu azamukuwa ndi mwâwi wakuzilongo kuti atanja Chiuta mwakuvvija marangu ngaki.

Kumbi Yesu wang'anamuwanganji po wangulayizga chigaŵenga kuti: "Waza muja m'Paradayisu pamoza nani"?

VO VAZAMUCHITIKA ASANI WAZIRARUNJI AZIYUSKIKI

Asani waziraurunji aziyuskika, kumbi azamuyeruzgika chifukwa cha vo achitanga ūechendafwi? Awa. Lemba la Waroma 6:7 likamba kuti: "Pakuti yo wafwa warunjiskika ku ulakwi." Mwaviyo, chifukwa chakuti angufwa, mphurupuru zazu zikumala. Ndichu chifukwa chaki azamuyeruzgika pa vinthu vo anguchita ūechendafwi cha kweni vo azamuchita asani aziyuskika. Kumbi yiwu azamuyanduwa wuli?

Asani aziyuskika, waziraurunji azamukuwa ndi mwaŵi wakusambira marangu ngaku Chiuta ngo ngazamuziŵika asani mabuku ngazijulika. Pavuli paki azamuyeruzgika "kwakulingana ndi nchitu zazu" kuŋ'anamuwa kuti, asani azamuvvviya marangu nga-

ku Chiuta pamwenga cha. (Chivumbuzi 20:12, 13) Wenuwu wazamuja mwaŵi wakwamba kwa waziraurunji anandi, wakusaniriya umoyu wambula kumala mwakusambira ndi kuchita khumbu laku Chiuta.

Fundu ya m'Malemba yeniyi, yawovya wantru anandi kwamba kuvwana so mwaku Chiuta. Yumoza mwa wantru wenaŵa wenga Yeong Sug. Iyu wangukuliya mu banja lachikatolika ndipu wenga waphamphu. A mu banja laki wenga asembi. Chifukwa chakuti wa-khumbanga kuja sisitere wanguluta kuchija ku nyumba yo mwajanga masisitere. Pavuli paki wangutuwa-ku chifukwa wanguguwa ndi vo vachitikanga kweniko. Kusazgiyapu pa fundu yeniyi, iyu wagomezganga cha chisambizu chakuti Chiuta walanga wantru ku motu wamuyaya chifukwa wawonanga kuti kutombozga wantru mu nthowa yeniyi, nkhuwulavi urunji kweniso chanju.

Pavuli paki, Kaboni waku Yehova wangulongo Yeong Sug mazu nga m'Bayibolo ngakuti: "Wamoyu waziwa kuti wakafwanga, kweni wakufwa kuti waziwa kanthu cha nanga ndi mphotu nayu walivi." (Wakutaula 9:5) Kaboni yo, wangumuwoya kuiziwa kuti ambuyaki wo akufwa atombozgeka cha ku motu. Yiwu we mu tulu ndipu alindizga kuziyuskika.

Yeong Sug wati waziwa kuti wantru anandi wechedndawepu uneneska wa m'Bayibolo, iyu wanguvviya mazu ngaku Yesu ngo nge pa Mateyu 24:14 ngakuti: 'Evangeli wenuwu wa Ufumu umemezekengi m'charu chosi chapasi uli mbukaboni ku mitundu yosi; pavuli ndipu ukazanga umari wo.' Sonu wapharazga uthenga wamampha ndipuso wakambiya wantru malayizgu ngo nge m'Bayibolo, ngo iyu walindizga.

"CHIUTA NDI MURUMBACHISU CHA"

Bayibolo lititikambiya kuti "Chiuta ndi murumbachisu cha; kweni mu mtundu wosi yo watimopa ndi wataliya urunji ngwamarondeka kwaku iyu." (Machitidu 10:34, 35) Wenuwu ndiwi urunji weneku wo tilindizga kuti Chiuta wachitengi, yo 'watanja urunji ndi kweruzga.'—Sumu 33:5. ■

Nchifukwa wuli Chiuta wakupanga charu chapasi?

Charu chapasi chikupangika kuti mujengi vinthu vamoyu. Che ndi maji nganandi ngo ngatovya vinthu vamoyu. Chifukwa chakuti charu chikupendama ndipuso chizunguliya, vitovya kuti maji nga m'nyanja zikuluzikulu ngalekengi kukhoma kweniso kumala. Mphepu yo ye mude kweniso nthazi yo yiguza vinthu pacharu, vivikirya charu kuti nthazi ya lumwi yilekengi kufika yinandi ukongwa. Pacharu chapasi, nyama zisaniya chakurya ku vakume ndipu vakume navu visaniya chakurya kutuliya ku nyama. Mwaviyo, wantru anandi awona kuti charu chidu chikupangika kuti wantru ajengemu.—**Werengani Yesaya 45:18.**

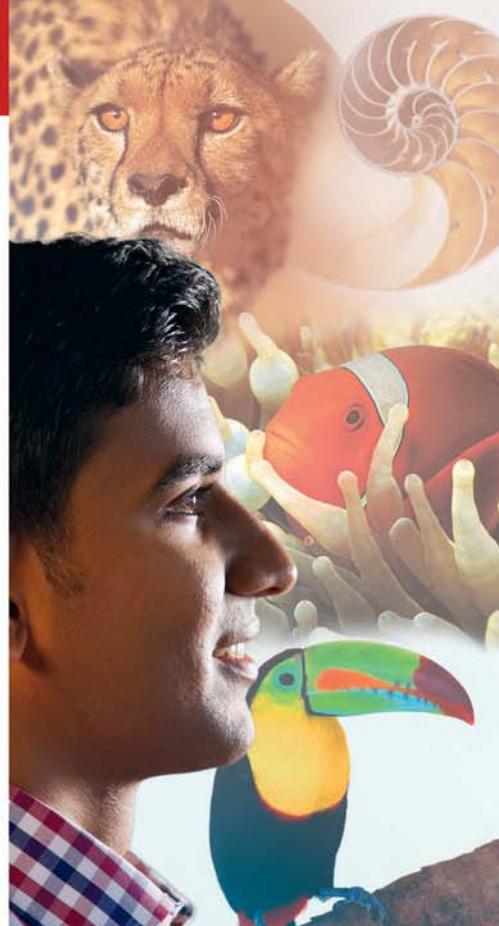
Kweni mungajifumba kuti: ‘Kumbi Chiuta ndiyu wa-chitiska masuzgu ndipuso vinthu vambula urunji? —**Werengani Marangu 32:4, 5.**

Kumbi Chiuta wazamufiska chilatu cho wakupangiya charu chapasi?

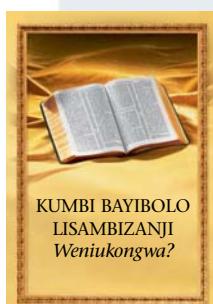
Charu chapasi chikupangika kuti wantru wo atumbikanana kweniso atanja Mulengi wawu ajengemu. Ndichu chifukwa chaki wantru mbakuzirwa kuluska vakume pamwenga nyama. Tawantru titimuziwa Mulengi widu, tikhumbira mijalidu yaki nge chanju ndi urunji ndipu timulondo.—**Werengani Wakutaula 12:13; Mika 6:8.**

Mulengi widu wangafiska vosi vo wakhumba kuchita. Mwaviyo, tigomezga kuti wazamutuzgapu masuzgu ndi vinthu vambula urunji kweniso wanozgengi charu chapasi kuti wantru azijengemu mwakukondwa.—**Werengani Sumu 37:11, 29; Yesaya 55:11.**

SANIYANI KWAMUKA KWA MAFU-
MBU NGANYAKI PA INTANETI

Charu chapasi chikupangika kuti wantru ajengemu

KUMBI BAYIBOLO
LISAMBIZANJI
Weniukongwa?

Kuti muziwi vinandi,
wonani mutu 3 wa
buku ili,
lakupharazgika ndi
Akaboni aku Yehova
Mungalisani so pa
adiresi ya www.jw.org

Mungakopa kwawezi
magazini yeniyi
ndipuso magazini
nganyaki pa Intaneti

Bayibolo lisanirika
pa Intaneti mu
vineneru
vakujumpha 100

Wonani pa
www.jw.org
pamwenga
jambulani yaka

WP14.07/01-CF
140320